

**5549 SAYILI KANUN KAPSAMINDA FİNANSAL
KURULUŞ OLMAYAN YÜKÜMLÜLERİN SUÇ
GELİRLERİNİN AKLANMASI VE TERÖRİZMİN
FİNANSMANI AÇISINDAN RİSKLERİ**

**MASAK 2020
HİZMETE ÖZEL**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
1. 5549 SAYILI KANUN KAPSAMINDA FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLARA GENEL BAKIŞ.....	4
1.1 Genel Bilgi	4
1.2 Kıymetli Maden, Taş Veya Mücevher Alım Satımı Yapanlar	5
1.3 Ticaret Amacıyla Taşınmaz Alım Satımı İle Uğraşanlar İle Bu İşlemlere Aracılık Edenler	6
1.4 Noterler.....	8
1.5 Bir İşverene Bağlı Olmaksızın Çalışan Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirler	10
2. 5549 SAYILI KANUN KAPSAMINDA FİNANSAL KURULUŞ OLMAYAN YÜKÜMLÜLERİN AKLAMA VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI BAKIMINDAN RİSKLERİ	12
2.1 Kıymetli Maden, Taş Veya Mücevher Alım Satımı Yapanlar	12
2.2 Ticaret Amacıyla Taşınmaz Alım Satımı İle Uğraşanlar İle Bu İşlemlere Aracılık Edenler	13
2.3 Noterler.....	15
2.4 Bir İşverene Bağlı Olmaksızın Çalışan Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirler	15
3. 5549 SAYILI KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	16

GİRİŞ

Aklama, genel tanımıyla, yasa dışı yollardan elde edilen kazançların kaynağının gizlenmesi veya niteliğinin değiştirilmesi suretiyle yasal görüntü kazandırılarak ekonomik sisteme entegre edilmesidir. Aklama suçu ile mücadelede amaç, mali sistemlerin ve kurumların aklama süreçlerinde araç olarak kullanılmasını önlemek ve sisteme güveni sağlamak ayrıca suçluları suç gelirlerinden mahrum etmek suretiyle temel var olma nedenlerini ortadan kaldırmaktır. Terörizmin finansmanı ise, genel olarak, yasal ve yasa dışı faaliyetlerden elde edilen fon veya malvarlığı değerlerinin teröristler ya da terör örgütlerine transfer edilmesidir. Terörizmin finansmanı suçu ile mücadelede amaç ise, terör örgütlerinin finansman kaynaklarının kurutulması ve elde edilen fonların dağıtım kanallarının engellenmesiyle terör örgütlerinin başarı şansının azaltılmasıdır.

G-7 ülkeleri tarafından 1989 yılında kurulan, Türkiye'nin de üyesi olduğu Mali Eylem Görev Gücü (FATF), uluslararası arenada aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele standartlarını belirlemek amacıyla tesis edilmiştir. FATF, aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda finansal sektörü de kapsayan tavsiyeler (40 Tavsiye) geliştirmiştir. FATF; bütün ülkeleri aklama, terörizmin finansmanı ve yayılmanın finansmanı ile mücadeleye yönelik kendi ulusal sistemlerini gözden geçirilmiş FATF Tavsiyelerine uyumlu hale getirmek üzere etkin tedbirler almaya davet etmektedir.

Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK); Türkiye'nin mali istihbarat birimi olarak suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede politika belirleme, düzenleme yapma, koordinasyonu sağlama, inceleme ve denetim görevlerini yerine getirmekte olup, aynı zamanda görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütme fonksiyonunu haizdir.

Finansal kuruluşlar sundukları hizmetlerin çeşitliliği, sınır ötesi hizmet verebilmeleri ve işlemlerinin hızı gibi avantajlar, yasa dışı örgütlerin örgütlerin ve suçluların elde ettikleri suç gelirlerini finansal sistem içerisine entegre ederek aklama faaliyetlerine girişmesine, terörizmi finanse eden gerçek ve tüzel kişilerin de bu yolla terör örgütlerine fon sağlamalarına imkan tanımaktadır.

Aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelenin yasal altyapısının dünyanın birçok ülkesinde tesis edilmeye başlaması özellikle aklayıcıları suç gelirlerini gizlemek için finansal olmayan kuruluşları kullanmaya yönlendirmiştir. Bu da finansal olmayan kuruluşlar için potansiyel risklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu bağlamda, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile etkin mücadele edilebilmesi ve ekonomik sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, gerek uluslararası alanda gerekse iç hukukta finansal kuruluşların yanında finansal olmayan belirli iş ve mesleklere yönelik de bir takım "yükümlülükler" getirilmiştir.

Finansal kuruluşlar ile finansal olmayan kuruluşlar arasında aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele adına temel fark risk dereceleridir. Finansal olmayan kuruluşlar görece olarak daha az riskli iş ve meslekleri kapsamaktadır. Bu da daha az tedbir ve önlemlerle bu risklerin giderilmesini mümkün kılmaktadır. Unutulmaması gereken en önemli husus finansal olmayan kuruluşların faaliyetlerinin aklama ve terörizmin finansmanı açısından taşıdığı risklerin iyi belirlenmesi gerektiğidir.

Bu çalışmanın amacı, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ardından yürürlüğe giren ikincil mevzuat kapsamında düzenlenen yükümlülüklerle tabi olan finansal olmayan belirli iş ve mesleklerin, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı bakımından risklerini ve söz konusu suçların önlenmesi kapsamında yükümlülüklerini ortaya koymaktır.

1. 5549 SAYILI KANUN KAPSAMINDA FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLARA GENEL BAKIŞ

1.1 GENEL BİLGİ

5549 sayılı Kanun'un 2/1 maddesinin (d) bendinde "yükümlü" kavramına yer verilmiş ve yükümlülerin; *bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Cumhurbaşkanınca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri* ifade ettiği belirtilmiştir. Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörizmin finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Tedbirler Yönetmeliği) 4/1 maddesinde ise, *bu maddede sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri* "yükümlü" olarak ifade edilmiştir.

Tedbirler Yönetmeliği'nin 3/1 maddesinin (f) bendinde ise, Yönetmeliğin 4/1 maddesinin (a) ila (h) bentlerinde sayılan yükümlüler ile bankacılık faaliyetleriyle sınırlı olmak üzere Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. "finansal kuruluş" olarak tanımlanmıştır.

Bu tanım çerçevesinde söz konusu Yönetmeliğin 4/1 maddesinin (a) ila (h) bentleri dışında sayılan yükümlüler "finansal kuruluş olmayan yükümlüler" olarak kabul edilmiştir. Söz konusu yükümlüler ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri de yükümlü olarak belirlenmiştir.

Tedbirler Yönetmeliği'nin söz konusu maddesindeki düzenleme uyarınca; **finansal kuruluş olmayan yükümlüler**; kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasasına ilişkin saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere Borsa İstanbul Anonim Şirketi; Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (bankacılık faaliyetleri dışında) ile kargo şirketleri; varlık yönetim şirketleri; kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar; cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü; kıymetli madenler aracı kuruluşları; ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler; iş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar; tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar; Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; spor kulüpleri; noterler; bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler ve finansal piyasalarda denetim yapmakla yetkili bağımsız denetim kuruluşlarıdır.

Bu çalışmada; özellikle aklama ve terörizmin finansmanı suçları bakımından barındırdığı riskler dolayısıyla aşağıda yer alan finansal olmayan belirli iş ve mesleklere değinilecektir.

1.2 KIYMETLİ MADEN, TAŞ VEYA MÜCEVHER ALIM SATIMI YAPANLAR

5549 sayılı Kanun ile kıymetli maden, taş ve mücevher alım satımı yapanlar yükümlü olarak kabul edilmiştir. Her ne kadar sektörde faaliyet gösteren aktörler; bankalar, yetkili müesseseler, aracı kurumlar ve kıymetli maden ticareti yapan anonim şirketler gibi geniş bir yelpazede yer alsa da, Tedbirler Yönetmeliği'nde belirlenen finansal olmayan yükümlü olarak **kuyumcuların** kastedildiği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda işbu Rehber'de aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede finansal olmayan kuruluşlar olarak **kuyumcular** hakkında bilgi verilecektir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'a göre; **kıymetli madenler**, her tür ve şekilde altın, gümüş ve platini, **kıymetli taşlar**; elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebrecet ve inciye, **kıymetli eşya**; kıymetli madenler veya kıymetli taşlardan yapılmış ya da bunları içeren eşyaları ifade etmektedir. **Mücevher** ise, genel olarak kişisel ziynet için şekillendirilmiş minerale denilmektedir.

Kuyumculuk, değerli maden ve taşlardan takı ve süs eşyası yapma sanatıdır. Kuyumcu ise; tüketici isteklerini ve kullanım alanlarını dikkate alarak tasarım yapan, altın, gümüş gibi kıymetli metal ve alaşımları eriterek döküm yapan, plaka veya tel haline getirildikten sonra, işleyerek ziynet eşyası meydana getiren kişidir.

Kuyumculuğun dalları üç başlık altında toplanabilir. Bunlar kuyumcu toptancıları, kuyumcu imalatçıları ve kuyumcu mağazalarıdır. Kuyumcu toptancıları, sermayeleri olan has altını atölyelere verip imalat yaptırırlar ve daha sonra bu malları kuyumcu mağazalarına satarlar. Kuyumcu imalatçıları genel olarak fason altın imalatı yaparlar. Fason imalatın temel prensibi hammaddenin fason iş yaptıranlarca temin edilmesidir. Kuyumcu mağazaları ise, toptancılarından aldıkları mamul haline gelmiş altını tüketiciye satarlar. Bunun yanında kendi sermayesi olan altını veya tüketiciden aldıkları hurda altını imalatçıya göndererek mamul haline geldikten sonra satışını gerçekleştirirler.

Kuyumculuk sektörü, dünya pazarlarındaki tüketim eğilimlerindeki trendler göz önüne alındığında, Türkiye ekonomisinin global oyuncu olarak kabul edildiği az sayıdaki sektörlerden biridir. Sektörde kapasite kullanım oranları düşük, işletme sermaye yapısı yetersiz, teknolojik yenilenme gücü yavaş, kayıt ve muhasebe teknikleri zayıf olmakla birlikte bu durum son yıllarda önemli oranda düzelmiştir. Ayrıca kuyumculuk sektöründe firmaların tek başlarına fiyatları belirleme şansları bulunmayıp, sektördeki ürün satış fiyatı, hammadde ve işçilik fiyatı veri olarak kullanılmaktadır. Firmaların tek başlarına fiyat değiştirme olanakları mevcut olmaması sebebiyle, üretim miktarlarını ya da kapasitelerini kendi kar maksimizasyonlarına uygun olarak seçme olanakları da bulunmamaktadır. Bu durumun uzun dönemde aşırı karla çalışılmamasına sebebiyet verdiği değerlendirilmektedir.

Türkiye kuyumculuk sektörü, faaliyet alanı düşük sabit sermaye gerektiren bir alana sahip olduğundan aşırı karın olduğu sanılan sektöre yeni firmalar kolaylıkla girebilmektedir. Firmaların faaliyetlerinin kısıtlı olması ve çoğunlukla küçük işletmelerden oluşması nedeniyle genel olarak profesyonel yönetici ve uzman çalıştırma imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle, ideal makine parkı ve üretim metodu, finansman ve pazarlama teknikleri ve mali mevzuattan yararlanma imkânları sınırlıdır. Bu işletmelerde profesyonel anlamda ortaklık kurulması, kredinin temini ve ihracat imkânlarının geliştirilmesi gibi konularda gelişmeler olmasına rağmen istenilen düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir. Bunun yanında, Türkiye kuyumculuk sektörü, daha çok aile şirketi hüviyetinde olmaları, değişimlere daha hızlı adapte olabilmeleri ve girişimcilik ruhunun canlı olması nedeniyle sıkıntılı dönemlerde ekonomik ve sosyal tahribatı azaltma gücüne sahiptir. Sektördeki işletmelerin sahip olduğu kişisel girişimcilik ruhu, sürekli büyüme isteğini de beraberinde getirdiği gibi, işletmelerin küçük ve orta ölçekli olmalarının spesifik bir üretim dalında uzmanlaşmaya yol açması nedeniyle kaynak verimliliğinde de önemli artışlar sağlamaktadır.

Kuyumculuk mesleğinin özel bir kanunu bulunmamaktadır. Kuyumcular, faaliyetlerini yürüttükleri illerdeki ticaret odalarına bağlı olarak sürdürmektedir. Kuruluşları ve faaliyetlerini yürütmeleri 6098 sayılı Borçlar Kanunu ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir.

1.3 TİCARET AMACIYLA TAŞINMAZ ALIM SATIMI İLE UĞRAŞANLAR İLE BU İŞLEMLERE ARACILIK EDENLER

Gayrimenkul yani taşınmaz mal; bir yerden bir yere taşınması olanaksız olan, durağan malları ifade eder. Ev, arsa, bağ, bahçe vb. taşınmaz malların ortak adıdır. Söz konusu taşınmazları ticaret amacıyla alıp satanlar ile bu işlemlere aracılık edenler 5549 sayılı Kanun kapsamında yükümlü tanımına alınmıştır. Bu bağlamda, yükümlü kavramının iki tarafı bulunmaktadır. Tanımdaki, “... *bu işlemlere aracılık edenler...*” ifadesi doğrudan halk arasında emlak komisyoncusu olarak isimlendirilenlere karşılık gelmektedir. “*Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar...*”, emlakçı olabileceği gibi, belirtilen türden iş yapanları da kapsamaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 704 ncü maddesinde gayrimenkul kapsamına giren mallar tek tek sayılmıştır. Söz konusu maddeye göre “taşınmaz mal” mülkiyetinin konusu olan eşyalar şunlardır:

- 1- Arazi
- 2- Tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar (bina, arsa mülkiyeti)
- 3- Kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler (bina katları ve bağımsız bölümleri)

2018 yılında taşınmaz ticareti ile uğraşan kişi ve işletmelerin mesleki itibarının korunması, bu ticaretin suçlular tarafından kullanılmasını engelleyici şekilde güvenli bir ortamda yapılmasının sağlanması, bu ticaretin vasıflı ve itibarlı kişiler tarafından icra edilmesi ve genel anlamda sektörün daha itibarlı hale getirilmesi amacıyla Ticaret Bakanlığı tarafından meslek odaları da dâhil ilgili kurum ve kuruluşlar ile sektör temsilcilerinin de görüş ve önerileri de alınmak suretiyle 5 Haziran 2018 tarihli ve 30442 sayılı Resmi Gazete’de Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır.

Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik’te taşınmaz tanımını Türk Medeni Kanunu’nun 704 üncü maddesinde belirtildiği şekliyle yapılmıştır. Bu Yönetmelik’te, taşınmaz ticareti ise, ***tapu kütüğüne kayıtlı olsun ya da olmasın taşınmaz alım-satımı, pazarlanması ve kiralanmasına aracılık ile taşınmaza ilişkin danışmanlık ve yönetim faaliyetlerinin bütünü*** olarak tanımlanmıştır.

Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik ile tapu kütüğüne kayıtlı olsun olmasın **taşınmaz alım satımı** ve kiralanması ile tapu işlemlerine **aracılık eden** taşınmazla ilgili danışmanlık ve yönetim hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler tacirler ile esnaf ve sanatkârların mesleki faaliyetleri, yetki belgesinin verilmesi, yenilenmesi, askıya alınması ve iptaline ilişkin usul ve esasları ile taşınmaz ticaretiyle iştigal eden işletmelerde aranan şartları, bu işletmelerin faaliyetlerine ilişkin yükümlülükleri ve Ticaret Bakanlığı, yetkili idareler ile diğer kurum ve kuruluşların taşınmaz ticaretine ilişkin görev yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Dolayısıyla, Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik ile birlikte taşınmaz ticaretiyle iştigal edenlerin mesleğe girebilme şartları, yasal statüleri, müşterileri ile yapmaları gereken sözleşmeler ayrıntılı şekilde belirlenmiş, söz konusu mesleğin profesyonelleşmesi anlamında çok önemli bir adım atılmıştır.

Anılan Yönetmeliğin 5/1 maddesinde **taşınmaz ticaretinin, işletmesi adına yetki belgesi alan tacirler veya esnaf ve sanatkârlar tarafından yapılacağı** belirtilmektedir. Buna göre, yetki belgesi, her bir işletme için ayrı ayrı düzenlenir ve devredilemez. Bir işletmede birden

fazla tacir veya esnaf ve sanatkârın taşınmaz ticareti faaliyetinde bulunması durumunda işletme adına yalnızca bir yetki belgesi düzenlenir. Yetki belgesinin geçerlilik süresi beş yıldır. Yetki belgesi işletmenin herkes tarafından kolaylıkla görülebilen bir yerine asılması gerekmektedir.

Anılan Yönetmeliğin 6/1 maddesinde, işletmeye yetki belgesi verilebilmesi için gereken şartlar belirlenmiştir. Bunlar:

- a) 12 nci maddede belirtilen şartların taşınması,
- b) Meslek odasına kayıtlı olunması,
- c) Gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olunması,
- ç) Gerçek kişi tacirler ile esnaf ve sanatkârların kendilerinin, ticaret şirketleri ile diğer tüzel kişi tacirlerin bu alandaki faaliyetlerini yürütmek için görevlendirdikleri ve yetkilendirdikleri temsil yetkili kişilerinin, şubelerde ise şube müdürünün; On sekiz yaşını doldurmuş olması, en az lise mezunu olması, iflas etmemiş veya iflas etmiş olsa bile 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre itibarının yerine gelmiş olması, konkordato ilan etmemiş olması, kasten işlenen bir suçtan dolayı veya affa uğramış olsalar dahi devletin güvenliğine, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörizmin finansmanı, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme, cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı, hayasızca hareketler, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçlarından hüküm giymemiş ya da ticaret ve sanat icrasından hükmen yasaklanmamış olması,
- d) Gerçek kişi tacirler ile esnaf ve sanatkârların kendilerinin, ticaret şirketleri ile diğer tüzel kişi tacirlerin temsile yetkili kişilerinden en az birinin, şubelerde ise şube müdürünün sorumlu emlak danışmanı (Seviye 5) ulusal yeterliliğine dayalı mesleki yeterlilik belgesine sahip olması.

İlgili Yönetmeliğin 13 ncü maddesinde taşınmaz ticaretine konu hizmetler belirlenmiştir. Bu hizmetler;

- a) Tapu kütüğüne kayıtlı olsun ya da olmasın taşınmaz alım satımı ve kiralaması konusunda pazarlama faaliyetinde bulunmak ve aracılık yapmak.
- b) Alım satım ve kiralamaya konu taşınmazla ilgili inceleme, araştırma ve raporlama yapmak.
- c) Taşınmazın rayiç satış veya kira bedeli hakkında iş sahibine bilgi vermek.
- ç) Tapu işlemlerine aracılık etmek.
- d) Alıcı veya kiracı ile sözleşme yapmak, kira bedeli ödemeleri ile abonelik işlemlerini takip etmek, taşınmazın tamiri, bakımı ve onarımı gibi hizmetlerin verilmesini sağlamak ve bu hususlarla ilgili süreç hakkında iş sahibini bilgilendirmek.
- e) Taşınmazla ilgili danışmanlık ve yönetim hizmeti vermek.

İlgili Yönetmeliğin 14 ncü maddesinde taşınmaz ticaretinde uyulacak ilke ve esaslara yer verilmiştir.

Yönetmelik hükümleri gereğince, taşınmaz ticaretine yönelik hizmetler iş sahibi ile işletme arasında yazılı şekilde yapılan **yetkilendirme sözleşmesine** dayanılarak verilir.

Diğer yandan, halk arasında müteahhit veya yap-satçı denilen kimselerin de taşınmaz alım-satımı ile iştigal ettiğinden yukarıda bahsedilmiştir. Bu bağlamda, gerek müteahhitlik yapan gerçek kişilerin, gerekse inşaat şirketlerinin ticari amaçlı gayrimenkul inşa edip kendi nam ve hesaplarına satmalarının alım-satım faaliyeti kapsamına girdiği değerlendirilmektedir.

1.4 NOTERLER

Noterler ile ilgili düzenlemelere, 1512 sayılı Noterlik Kanunu ve Noterlik Kanunu Yönetmeliği'nde yer verilmiştir.

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun "Noterlik Mesleği" başlıklı 1 nci maddesinde;

"Noterlik bir kamu hizmetidir. Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirir ve kanunlarla verilen başka görevleri yaparlar."

denilmek suretiyle tanımlanmıştır.

Anılan Kanun'un 2 ve 3 ncü maddesine göre; her Asliye Mahkemesinin bulunduğu yerde, o mahkemenin yargı çevresindeki noterlik işlerini görmeye yetkili olmak üzere bir noterlik kurulur. Ancak bir ilin belediye sınırları içinde birden fazla noterlik bulunduğu takdirde, her noterlik, bağlı olduğu asliye mahkemesinin yargı çevresi ile sınırlı olmaksızın, il belediyesi sınırları içindeki bütün noterlik işlerini görmeye yetkilidir. Adalet Bakanlığı, iş yoğunluğunda artış görülen yerlerde birden fazla noterlik de açabilir. Bakanlık bu yetkisini kullanmadan önce Türkiye Noterler Birliğinin görüşünü de almak zorundadır.

Anılan Kanun'un 4 ncü maddesi uyarınca noterler 3 sınıfa ayrılır. Noterin 2 nci ve 3 ncü sınıfta asgari hizmet süresi dörder yıldır. Bu sürenin sonunda noterin sınıfının yükselebilmesi, Adalet müfettişi tarafından hakkında düzenlenen son hal kağıdında olumlu kanaat belirtilmiş olmasına bağlıdır.

Anılan Kanun'un 50 nci maddesi gereğince, hiçbir hizmet ve görev noterlikle birleşemez. Noterler; yargı mercilerinin vereceği işler, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik ve vasiyeti tenfiz memurluğu haricinde hiçbir hizmet ve görevde bulunamazlar. Noterler borsa oyunu oynamak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28/1 maddesindeki anlamda ticaret yapmak, kefil olmak, kendilerine ait ücretlerden herhangi bir şekilde indirim yapmak, aracı kullanmak, reklam ve rekabet niteliğinde bir eylemde bulunmak ve her ne suretle olursa olsun noterlik ücreti hususunda kendi aralarında sözlü veya yazılı anlaşma yapmaktan yasaklıdır.

Noterlik mesleğinde de avukatlarda olduğu gibi gizlilik esastır. 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 55 nci maddesi uyarınca; noterlik evrak ve defterleri mahkeme, sorgu hakimliği ve Cumhuriyet savcılıklarınca veya resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle, noterlikte soruşturmaya yetkili kılınan kimselerce incelenebilir. Noterlik evrak ve defterlerinin noterlik dairesi dışına çıkarılabilmesi ise ancak mahkemenin veya sorgu hakiminin kararı ile mümkündür.

Noterlerin görevlerine giren işler mahiyetleri itibariyle genel ve özel işler olarak iki gruba ayrılır. Genel görevler Noterlik Kanunu'nun 60 ncı maddesinde sayılmıştır. Bunlar:

1. Yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukuki işlemleri düzenlemek,
2. Kanunlarda resmi olarak yapılması emredilen ve mercileri belirtilmemiş olan bütün hukuki işlemleri bu kanun hükümlerine göre yapmak,
3. Gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapmak,
4. Bu kanuna uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kağıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işareti veya tarihi onaylamak,
5. Bu kanun hükümlerine göre yapılan işlemlerin dairede kalan asıl veya örneklerinden veya getirilen kâğıtlardan örnek çıkarıp vermek,
6. Belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çevirmek,
7. Protesto, ihbarname ve ihtarname göndermek,

8. Kanunen tescili gereken işlemleri tescil etmek,
9. Bu ve diğer kanunlarla verilmiş sair işleri yapmaktır.

Noterlerin genel olarak yapabilecekleri işlemler Noterlik Kanunu Yönetmeliği'nin 7 nci maddesinde daha ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Maddeye göre noterlerin genel olarak yapabileceği işler;

Evlenme sözleşmesi, gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi, zilyetlik devri sözleşmesi, miras taksimi, gayrimenkul hibe vaadi sözleşmesi, şirket sözleşmesi, irtifak hakkı vaadi ve ortak mülkün idaresi sözleşmesi, Medeni Kanun'un 748 nci maddesine müstenit sükna hakkı sözleşmesi, kaydı hayat ile irat bağlanması sözleşmesi (Borçlar Kanunu 507), ölünceye kadar bakma sözleşmesi (Borçlar Kanunu 511), mülkiyeti muhafaza kaydı ile satış sözleşmesi, kira sözleşmesi, menkul mallarda hibe sözleşmesi, taksim ve ifraz sözleşmesi, evlat edinme sözleşmesi, temlik, taahhütname, kefaletname, vasiyetname, vakıf senedi, aile vakfı senedi, tanıma senedi, muvafakatname, sulhname, yeddiemin senedi, rehin senedi, fesihname, borç senedi, ibraname, beyanname, şahadetname, piyango - kur'a ve toplantı tutanağı, emanetleri saklama tutanağı, ifade tutanağı, tespit tutanağı, vekâletname, defter onaylanması, çevirme, örnek çıkartma, imza sirküleri, protesto işleri, ihbar - ihtarname işleri ve tebliği, tescil, olarak sayılmaktadır.

Noterlerin özel görevleri de, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 61 ila 71 nci maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu görevlere kısaca değinecek olursak;

Noterler bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit ederler ve davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak durumu belgelendirirler.

Noterler, saklanmak veya bir şahsa verilmek üzere getirilen emanetleri muhafaza ederler.

Noterler, Türk Ticaret Kanunu ve diğer kanunlar hükümlerine göre tutulması gereken defterleri bu kanunlar uyarınca onaylarlar.

Noterler açık veya kapalı olarak verilen vasiyetnameleri saklarlar ve buna dair bir tutanak düzenlerler. Gerek bu suretle saklanan vasiyetnameleri, gerek noterler tarafından düzenlenen sair ölüme bağlı tasarrufları yapanların ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumu bunların kayıtlı oldukları nüfus dairelerine yazı ile bildirirler.

Noterler, nüfus idaresi tarafından ölümün ihbarı veya resmi bir belge ile ispatı halinde, yetkili sulh hâkimine verilmek üzere, dairelerinde saklı bulunan vasiyetnamelerin ve noterlikçe düzenlenmiş ölüme bağlı tasarruf senetlerinin onaylı örneklerini Cumhuriyet Savcılığı'na tevdi ederler.

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 72 nci maddesi uyarınca, noterler; ilgililerin istemi üzerine, hukuki işlemleri belgelendirirler. Belgelendirme, bu kısım hükümleri ile diğer kanunlar ve yönetmelikte gösterilen şekilde yapılır. İlgili, belgelendirme isteminde bulunan kişidir. Noter, iş yaptıracak kimselerin kimlik, adres ve yeteneğini ve gerçek istediklerini tamamen öğrenmekle yükümlüdür. Böylelikle noterler, aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede yükümlüler açısından önemli bir husus olan müşterinin tanınması prensibini kendi kanunlarının getirdiği bir zorunluluk olarak uygulamaktadır.

Noterlik mesleğinin amaçlarına uygun şekilde görülmesini, meleğin gelişmesini ve meslektaşlar arasında birlik ve yardımlaşmayı sağlamak üzere Türkiye Noterler Birliği kurulmuştur. Birlik kamu kurumu niteliğinde ve tüzel kişiliğe sahiptir.

1.5 BİR İŞVERENE BAĞLI OLMAKSIZIN ÇALIŞAN SERBEST MUHASEBECİ, SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER

Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler ile ilgili düzenlemelere, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te yer verilmiştir.

“Serbest muhasebeci” unvanı her ne kadar yükümlüler arasına dâhil edilmiş olsa da 26.07.2008 tarihli ve 26948 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5786 sayılı Kanun ile “serbest muhasebeci” lik unvanı kaldırılmıştır. Kanun’un geçici 11 nci maddesi; madde yürürlüğe girmeden önce serbest muhasebeci unvanını almış olanlar ile serbest muhasebecilik stajına devam edenlerden başarılı olanların; altı ayı geçmemek üzere, TÜRMOB tarafından verilen mesleki uyum eğitimine katılarak bu eğitimi tamamladıkları tarihten itibaren beş yıl içinde yapılacak özel serbest muhasebeci mali müşavirlik sınavlarına beş defa girebileceklerini, bu sınavlarda başarılı olanların, serbest muhasebeci mali müşavir unvanını almaya hak kazanacaklarını, söz konusu sınavlarda başarılı olamayanlar veya sınava katılmayanların ise sadece serbest muhasebeci unvanı ile çalışabileceklerini, “serbest muhasebeci mali müşavir” unvanını kullanamayacaklarını, görev ve sorumluluk yönünden ise 3568 sayılı Yasaya tabi olacaklarını hüküm altına almıştır.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu’nun 2 nci maddesinin (A) fıkrasına göre “muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleği” nin konusu:

Gerçek ve tüzelkişilere ait teşebbüs ve işletmelerin;

- a) Genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince, defterlerini tutmak, bilanço, kar-zarar tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmak,
- b) Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak,
- c) Yukarıdaki bentte yazılı konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak,

olarak belirtilmiş olup, aynı maddede “*yukarıda sayılan işleri; bir işyerine bağlı olmaksızın yapanlara serbest muhasebeci mali müşavir denir.*” hükmü ile de serbest muhasebeci mali müşavirin tanımı yapılmıştır.

3568 sayılı Kanun’un 2 nci maddesinin (B) fıkrasına göre; yeminli mali müşavirlik mesleğinin konusu, *serbest muhasebeci mali müşavirlerin meslek konularından yukarıdaki (A) fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde yazılı işleri yapmanın yanında Kanunun 12 nci maddesine göre çıkartılacak yönetmelik çerçevesinde tasdik işlerini yapmak* olarak belirtilmiştir.

Söz konusu Kanun’un 12 nci maddesi; “*Yeminli mali müşavirler gerçek ve tüzelkişilerin veya bunların teşebbüs ve işletmelerinin mali tablolarının ve beyannamelerinin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına göre incelediğini tasdik ederler.*”

Yeminli mali müşavirlerin tasdik edecekleri belgeler, tasdik konuları ile tasdike ilişkin usul ve esaslar; gerçek ve tüzelkişilerin mükellefiyet şekilleri, iş kolları ve ciroları, döviz kazandırıcı işlemleri, ithalat ve ihracatları, yatırımın miktarları ve neveleri ile belgelerin ibraz edileceği merciler esas alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Kanunları gereğince, kamu kurum ve kuruluşlarına verilen tasdik edilmiş mali tablolar, kamu idaresinin yetkili memurlarınca, tasdik kapsamı ölçüsünde incelenmiş bir belge olarak kabul edilir. Ancak, çeşitli kanunlarla kamu idaresine tanınan teftiş ve inceleme yetkilerinin kullanılmasına ve gerektiğinde tekrarına ait hususlar saklıdır.

Yeminli mali müşavirler yaptıkları tasdik doğruluğundan sorumludurlar. Yaptıkları tasdik doğru olmaması halinde, tasdik kapsamı ile sınırlı olmak üzere, ziyaa uğratılan vergilerden ve kesilecek cezalardan mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar. Yeminli mali müşavirler yaptıkları tasdik kapsamını düzenleyecekleri raporda açıkça belirtirler.

Bu Kanun hükümlerine göre meslek icra edenlerin vergi kanunları ve diğer kanunlardaki sorumlulukları saklıdır.”

şeklinde yeminli mali müşavirlere ilişkin düzenlemiştir.

Ayrıca söz konusu Kanun'da; yeminli mali müşavirlerin, muhasebe ile ilgili defter tutamayacakları, muhasebe bürosu açamayacakları ve muhasebe bürolarına ortak olamayacakları da belirtilmiştir.

Özetle; serbest muhasebeci mali müşavirler, 3568 sayılı Kanun'un 2/A a-b-c maddesinde belirtilen işleri yapan; yeminli mali müşavirler ise aynı Kanun'un 2/B maddesindeki işleri ve aynı Kanun'un 12 nci maddesine göre çıkartılacak yönetmelik çerçevesinde tasdik işlerini yapan meslek mensupları olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik uyarınca meslek mensuplarının çalışma konuları yukarıdaki başlıkta sıralanmıştır. Ancak ilgili mevzuatın öngördüğü işlere ilişkin Yönetmelik düzenlemelerine atıf yapılarak uygulamalar geniş bir alana yayılmıştır. Bu nedenle sadece 3568 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata bakarak meslek mensuplarının çalışma konularının tamamının ortaya konulması mümkün değildir. Meslek mensuplarınca yapılan işlerin neler olduğunun değerlendirilmesinde Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Asgari Ücret Tarifesi'nin de dikkate alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Söz konusu Ücret Tarifesi'ne göre ülkemizde serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin yapabilecekleri işler genel hatlarıyla aşağıdaki gibi sayılmıştır:

- Defter Tutma
- Beyanname İşlemleri
- Kuruluş İşlemleri
- Değişiklikler (adres değişikliği, şekil değiştirme ve birleşme, sermaye artırımı vs.)
- Diğer İşlemler (barkod izni alınması, işyeri açma izin belgesi, marka tescili vs.)
- Vergi ve SGK İşlemleri Takibi
- Uyuşmazlık ve Uzlaşma
- Danışmanlık Hizmetleri
- Ortaklık İşlemleri
- Tasfiye (her hesap dönemi için)
- Bilirkişilik
- Hakemlik
- Fizibilite Raporu
- İlaç Fiyatları Tespit ve Değerlendirilmesi
- Dernek, Tesis, Vakıf ve Benzeri Kurumların Hesaplarının Denetimi
- SPK ve Diğer Kuruluşlarca Yaptırılacak Muhasebe Denetim İşlemleri
- Kredilere İlişkin Tespit İşlemleri
- SGK İlişiksizlik Belgesi İçin Yapılan İnceleme

Ayrıca, meslek mensuplarının faaliyet alanlarının belirlenmesinde dikkate alınması gereken diğer bir unsur yapmaları yasaklanan işlerdir. Yasaklanan işler 3568 sayılı Kanun'un 45 nci maddesinde sayılmıştır. Söz konusu maddeye göre;

- Serbest muhasebeci mali müşavirler bu unvanlarla, yeminli mali müşavirler ise bu unvan ve tasdik yetkisiyle; 2 nci maddede yazılı işlerin yürütülmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişilere tabi ve onların işyerlerine bağlı olarak hizmet akdi ile çalışamazlar, ticari faaliyette bulunamazlar, meslekle ve meslek onuru ile bağdaşmayan işlerle uğraşamazlar.
- Yeminli mali müşavirler, eşi (boşanmış dahi olsa) usul ve furuundan biri ve 3 üncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlarının veya bunların ortak oldukları firmaların işlerine bakamazlar, yukarıda sayılan yakınlıktaki akrabaları olan serbest muhasebeci mali müşavirlerin baktığı işleri tasdik edemezler.
- Hayri ve ilmi kuruluşlar, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki iktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri, kamu idarelerinin doğrudan ya da dolaylı hissedarı olduğu kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun yönetimindeki kurumların bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerini yürütmemeleri şartıyla, bu kurum ve kuruluşların yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği, denetçiliği görevleri ile bilirkişilik ve tasfiye memurluğu meslekle bağdaşmayan işler sayılmaz.
- Birden çok meslek mensubu çalışmalarını; serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik ortaklık bürosu veya şirket şeklinde birleştirebilirler. Bu bürolarda yapılan faaliyetler ticari faaliyet sayılmaz. Şirket şeklinde çalışılması halinde, yapılan işlerden doğacak cezai sorumluluk işi yapan meslek mensubuna aittir.
- Meslek mensupları, iş elde etmek için reklâm sayılabilecek faaliyetlerde bulunamazlar. Tabela veya basılı kağıtlarında ruhsatname ile belirlenen mesleki unvanları dışında başka sıfat kullanamazlar.
- 23.06.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre ana gayrimenkulün mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde kat maliklerinin izni ve benzeri şartlar aranmaksızın serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik faaliyetlerinde bulunulabilir. Bu konuda, yönetim planındaki aksine hükümler uygulanmaz.

2. 5549 SAYILI KANUN KAPSAMINDA FİNANSAL KURULUŞ OLMAYAN YÜKÜMLÜLERİN AKLAMA VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI BAKIMINDAN RİSKLERİ

2.1 KIYMETLİ MADEN, TAŞ VEYA MÜCEVHER ALIM SATIMI YAPANLAR

Kıymetli maden, taş ve mücevherlerin; ödeme, değer saklama, değişim aracı olarak ve hesap birimi olarak kullanılabilme özellikleri ile evrensel çapta işlem yapma imkânının olması, her türlü biçimlendirme imkânının olması gibi özellikleri onları aklayıcılar açısından cazip kılmaktadır. Ayrıca, değerlerinin olduğundan düşük veya yüksek gösterilebilmesi imkânı da aklamada bir yöntem olarak kullanılmaktadır.

Kıymetli madenler, doğası gereği görece olarak küçük boyutlara sahip değerli bir varlığa sahip olma avantajı sağlamaktadır. Altın dünyanın birçok yerinde zorluk yaşamadan alınıp satılabilme özelliğine sahiptir. Daha ötesinde hangi formda olursa olsun (külçe veya işlenmiş) değerinden bir şey kaybetmemektedir. Bu sayede altın malvarlığının transferinde en kolay yol olarak görülmektedir.

Altının sağladığı bu avantajlar aklayıcılar içinde oldukça çekicidir. FATF uzmanlarına göre de, altın hem aklanması gereken kara paranın kaynağı (yasadışı altın ticareti ve altın kaçakçılığı yoluyla) hem de kara paranın aklanması için gerçek bir araçtır (altının değerinden yüksek bir fiyatla satın alınması yoluyla). Yani altın bizzat suçtan elde edilen gelir olabileceği gibi suç gelirinin aklanması için kullanılacak uygun bir araçtır. Altın kullanılarak yapılan aklama işlemleri genelde uyuşturucu kaçakçılığı, organize suç örgütleri ve yasadışı mal ticareti ile

ilişkilidir. FATF üyesi ülkelerde bu konuda birçok örnek olayla karşılaşmıştır. Aynı şekilde, altının terörist gruplarca da kullanıldığına dair ciddi emareler tespit edilmiştir.

Bir FATF Tipoloji Raporu'nda yer alan örnekte; A ülkesindeki aklayıcılar, altın işi yapan bir şirket kurduktan sonra elde ettikleri suç gelirleri ile toptan olarak külçe altın almakta ve aldıkları bu altınlarla kablo yapmaktadırlar. Yapılan kablolar yine kendi kontrollerindeki B ülkesindeki şirkete ihraç edilmektedir. Kablolar B ülkesinde eritilip satılmakta ve parası banka yoluyla ihracat geliri olarak yine A ülkesine dönmektedir.

Türkiye'de kıymetli maden, taş ve mücevher alım satımı sektörüne baktığımızda, sektörün en çok suç gelirlerinin kaynağından uzaklaştırılmasında ve şeklinin değiştirilmesinde kullanılabileceği değerlendirilmektedir. Öyle ki, elinde nakit formunda suç geliri olan aklayıcılar, bankacılık vb. finansal sektördeki kimlik tespit yükümlülüklerinin sıkı bir şekilde işletilmeye başlanması ile birlikte kendilerine yeni mecralar arayışına girmişlerdir. Kıymetli maden, taş ve mücevher alım satımı sektörü, onların ihtiyaçlarını karşılamaya son derece müsaittir. Mesela, işlemiş olduğu silah kaçakçılığı suçundan payına düşen nakit formundaki 1 milyon USD yi yurtdışına çıkarmak isteyen bir aklayıcı, bu para ile bir avuç içerisinde saklanabilecek birkaç adet elmas, pırlanta vb. kıymetli maden satın alarak, suç gelirini kıymetli taşlara dönüştürebilir; bunları üzerinde yurt dışına çıkardıktan sonra da paraya çevirerek bir bankaya yatırabilir.

Benzer şekilde, yurtdışından altın külçesi ithal eden bir kişi bunun değerini yüksek veya düşük gösterme olanağına sahiptir. Çünkü altının "ayar" diye ifade edilen karışım oranlarının değiştirilmesi suretiyle aynı kütledeki altının farklı değerler alması mümkündür. Mesela, yurtiçinde uyuşturucu ticaretinden elde ettiği suç gelirini yurtdışına transfer etmek isteyen bir kişi, dışarıdan aslında değeri düşük olan bir altın kütlesini ithal eder; bunun değerini çok yüksek olarak bildirir ve bunun bedelini banka aracılığı ile yurtdışına gönderir. Kıymetli madenlerin değerinin olduğundan düşük veya yüksek gösterilebilmesi ve bunun yalnızca bu işin uzmanı olan sınırlı bir insan kitlesi tarafından anlaşılabilir olması, aklayıcıları bu alana yönlendirebilmektedir.

Kuyumcular için şüpheli görülebilecek işlemlere örnek vermek gerekirse;

- Müşterinin herhangi bir mantıklı açıklaması olmadan yüksek tutarlarda kıymetli taş alması,
- Müşterinin maddi durumu ve işi ile uyumlu olmayan ve kendisinden beklenmeyen yüksek tutarda kıymetli taş alımları yapması,
- Müşterinin satın aldıklarını hemen geri getirmesi ve aldığından daha düşük bir fiyata satmak istemesi,
- Müşterinin kıymetli taşları piyasa değerinin çok altında satmak istemesi,
- Müşterinin yüksek meblağlardaki kıymetli taşları herhangi bir pazarlık bile yapmadan almaya çok istekli davranması örnek olarak verilebilir.

2.2 TİCARET AMACIYLA TAŞINMAZ ALIM SATIMI İLE UĞRAŞANLAR İLE BU İŞLEMLERE ARACILIK EDENLER

Gayrimenkul sektörü, özellikle nakit işlemler sebebiyle kara para aklamada geleneksel yöntemlerden biri olarak görülmektedir. Bu sektörde kara para aklama değişik yöntemlerle gerçekleştirilebilir. Örneğin kaynağı yasal olmayan para gayrimeşru kaynağının gizlenmesi amacıyla bir dizi işleme tabi tutulduktan sonra turistik tesislerin satın alınmasında kullanılabilir. Bu şekilde yasal gelir elde edildiği izlenimi uyandırılabilir. Bunun yanında gerçek olmayan isimlerle gayrimenkul alım satımı yapılabilir. Diğer yandan, suç geliri sahibi satın aldığı gayrimenkulün alış fiyatını olduğundan düşük göstermek ve daha sonra gerçek fiyatından satmak suretiyle gelirinin gayrimeşru kaynağını gizleyebilir. Örnek verecek olursak, suç geliri elde eden bir kişi 1 milyon TL'lik bir taşınmazı resmi kayıtlarda 500 bin TL'ye almış gibi gösterip aradaki fark olan 500 bin TL'yi elindeki suç gelirinden taşınmaz

sahibine ödeyebilir. Daha sonra aynı taşınmazı 1 milyon TL'ye satar. Artık suç geliri sahibinin elinde 500 bin TL suç geliri yerine taşınmaz alım satımından elde ettiği kar vardır.

Bu konuda özellikle ülkemizdeki uygulamaya baktığımızda alım-satımlar sırasında taşınmazın gerçek değerinden değil de daha düşük belirlenmiş rayiç bedelinden kayıtlara geçmesi sıkça rastlanan bir durumdur. Bu şekilde daha az vergi ödeyip vergi avantajı sağlanmakta, alım satım süreci kayıt dışı tutulmaktadır. İşlemlerde banka kredisi kullanılacaksa banka mecburen sürecin bir parçası olmakta, gayrimenkule ilişkin değer tespiti yapmakta, böylece işlemler daha yasal bir hal almaktadır. Ancak banka kredisi kullanıldığı durumda bile, gayrimenkulün değeri banka kayıtlarında, eksperin belirlediği gerçek değerini yansıtsa dahi, alıcı ve satıcı Tapu Müdürlükleri'nde daha düşük olan rayiç bedel üzerinden anlaşmış gibi görünmekte, aradaki fark nakit olarak elden teslim edilmektedir. Böylece aklayıcı suç gelirini yasal sisteme kolayca entegre etme imkânı bulmaktadır.

FATF'nin yayınladığı bir Tipoloji Raporu'nda Slovenya mali istihbarat biriminin bir çalışmasından bahsedilmektedir. Çalışmada; bir Slovenya vatandaşına 1998-2003 yılları arasında 14 değişik ülkeden toplamda 40.000.000 Slovenya Toları para geldiğinin tespit edildiği, bahsedilen vatandaşın insan kaçakçılığı yapan bir örgütün lideri olduğu, şahsın vergi kayıtlarından edinilen bilgilere bakıldığında kendisinin ve eşinin gelir beyan etmediği ve bu yüzden mali istihbarat biriminin gelen paraların suç geliri olabileceği kanısına vardığı, daha sonra şahsın eşinin paranın büyük bölümünü Slovenya'da gayrimenkul alımında kullandığı anlatılmaktadır. Bu şekilde suçlu elde ettiği gelir ile eşinin üzerine gayrimenkuller almakta bu sayede parayı kaynağından uzaklaştırarak aklamaktadır.

Örneklere de anlaşılacağı üzere, taşınmaz sektöründe kara para aklama suç gelirleri ile taşınmaz alınması üzerine kuruludur. Normal olmayan alış ve satışlar veya gayet normal görülebilecek alış satışlar yoluyla suç geliri bu sektöre girebilmektedir. Suç gelirinin finans sektörüne girişinde daha karmaşık metotlar kullanılabilmesine karşın, taşınmaz sektörüne girişi daha basit yollarla gerçekleşmektedir. Taşınmaz sektörünün kullanışlı olmasının bir sebebi de sektörün doğası itibarıyla işlemlerin büyük meblağlarla yapılmasıdır. Çoğu zaman öncelikli amaç suç gelirini nakit formattan kurtarmak, bir yatırım aracı olarak görülen taşınmazlara dönüştürmektir.

Taşınmaz alım satımı ile uğraşanlar ve bu işlemlere aracılık edenler açısından şüpheli görülebilecek işlemlere örnek vermek gerekirse;

- Bir taşınmazın benzer taşınmazlara dikkat edilerek bulunabilecek gerçek fiyatıyla uyumlu olmayan bir şekilde alım veya satımının yapılması,
- Müşterinin bilinen veya tahmin edilen geliri ile uyumlu olmayan devamlı taşınmaz alımı yapması (başka biri adına hareket ediyormuş gibi),
- Müşterinin taşınmazı resmi olarak gerçek değerinden düşük almak istemesi, aradaki farkı ise kayıtdışı olarak vereceğini belirtmesi,
- Müşterinin taşınmazı almadan önce taşınmazın durumu veya yapısı ile ilgilenmemesi,
- Müşterinin kısa bir dönem aralığında birçok taşınmazı yeri, durumu veya fiyatını önemsemeden satın alması,
- Bir taşınmazın alımından hemen sonra alım fiyatından daha düşük bir fiyatla satılması,
- Müşterinin, ismini taşınmazın sahipliği ile ilgili herhangi bir belgeye yazmak istememesi veya başka bir isim kullanmak istemesi,
- Müşterinin taşınmaz alırken kendisiyle ilgili olmadığı düşünülen isimler adına alım yapmak istemesi,
- Müşterinin alımdan hemen sonra taşınmazın sahipliğini başkasının adına kaydettirmesi,
- Taşınmaz alımı yapılırken müşterinin bedeli olağandışı bir kaynaktan veya offshore bir bankadan sağlanması örnek olarak verilebilir.

Ayrıca, gayrimenkul sektörü birçok aklama fiilinde araç olarak kullanılması yanı sıra, terörizmin finansmanına yönelik riskleri de içinde barındırmaktadır. Bu kapsamda, suç geliri; terör suçlarından elde edilmiş veya aklama suçu terör suçlarına kaynak sağlamak amacıyla işlenmiş olabilmektedir.

Yabancı uyruklu şahısların, yasa dışı yollardan Türkiye'ye giriş yaptıkları, tasarladıkları silahlı saldırı, canlı bomba gibi terörist faaliyetlerini icra edecek uygun ortamı bulduklarında da amaçlarını gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Bu sebeple, taşınmaz alım satımı ile uğraşanlar ve bu işlemlere aracılık edenlerin özellikle yabancı uyruklu kişilere ev satışlarında müşteri tanı ilkesi doğrultusunda daha titiz davranmaları gerektiği değerlendirilmektedir.

2.3 NOTERLER

Noterlik, kamu hizmeti niteliğinde olup; hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendiren bir meslektir. Taşit satışına yönelik işlemler ile parasal değeri olan bazı işlemlerde doğrudan veya dolaylı olarak kara paranın aklanmasına aracı olunması olasıdır. FATF toplantılarında da, noterlerin kara para aklanması olayları içerisinde yardımcı rol aldıkları rapor edilmiştir.

Noterler, gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinden zilyetlik devri sözleşmesine hatta piyango - kur'a ve toplantı tutanağı düzenlenmesine kadar birçok konuda hizmet vermektedir. En önemlisi de noterlerin düzenledikleri belgeler resmi belge hükmündedir ve sahteliği veya aksi ispatlanıncaya kadar doğru kabul edilir. Bunun anlamı, aklayıcılar ve terörizmi finanse edenlerin gerçek olmayan işlemleri noterleri kullanarak gerçekmiş gibi gösterebilecek olmalarıdır. Bu bağlamda noterler, özellikle ekonomik değerlerin veya hakların transferleri gibi işlemlerde dikkatli olmalı, işlemin gerçekliğinden şüphe duydukları durumlarda yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

Noterler için şüpheli görülebilecek işlemlere örnek vermek gerekirse;

- İlgilinin, ardı ardına, varlıklarını herhangi bir açıklaması olmadan ve kar amacı gütmeyen satması,
- İlgilinin kısa bir zaman aralığında herhangi bir mantıklı açıklaması olmayan, kendi menfaatine veya başkası menfaatine farklı şirketler kurması veya kurmak istemesi,
- İlgilinin, herhangi bir yasal, finansal veya ticari açıklaması olmadan, gerçekleştirdiği işlemde başka birini paravan olarak kullanması örnek verilebilir.

2.4 BİR İŞVERENE BAĞLI OLMAKSIZIN ÇALIŞAN SERBEST MUHASEBECİ, SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER

Pek çok ülkede muhasebeciler, çoğu küçük işletme ve bireyler tarafından genel olarak iş ile ilgili çeşitli idari düzenleme ve uyumlaştırma hususlarında tavsiye almak için danışılan ilk profesyoneller olup, kendi servislerinden faydalananları genellikle, "müşteri" yerine "mükellef" şeklinde adlandırmaktadırlar. Eğer hizmetler yetkileri sınırları içinde değilse muhasebeciler, daha fazla yardım için uygun kaynaklardan yararlanılması hususunda tavsiye verebilmektedirler. Bu kapsamda muhasebecilerin icra ettiği işlemlerden potansiyel aklayıcılar için en kullanışlı olanların bazıları aşağıdaki gibidir.

a. Finansal ve vergisel tavsiye - yatırım yapmaya müsait büyük miktarda para sahibi olan suçlular, vergi yükümlülüklerinin minimize edilmesi ya da gelecekte ortaya çıkacak yükümlülüklerden kaçınmak için varlıklarını uzaklaştırmak (kaçırmak) istemini talep eden bireyler olarak ortaya çıkabilirler.

b. Kurumsal araçların ya da diğer karmaşık hukuki sözleşmelerin (düzenlemelerin) yaratılması (örneğin ortaklıklar) - bu yapılar suç gelirleri ile suçlular arasındaki bağı gizleme ve kafa karıştırma yöntemi olarak kullanılabilir.

c. Emlak alım-satımı - emlak işlemleri, ya illegal paranın transferinin gizlenmesi (ayrıştırma aşaması) amacına hizmet eder ya da ilgili suç gelirinin aklama sürecinden geçirildikten sonra nihai yatırımını temsil eder. (bütünleştirme aşaması).

d. Finansal işlemlerin tatbiki - bazen muhasebeciler mükellefleri adına çeşitli finansal işlemler gerçekleştirebilirler. (örneğin, hesaptan nakit çekilmesi ve hesaba para yatırılması, kambiyo muameleleri, çek yazma ve bozdurma, hisse senedi alım satımı, uluslararası para transferlerinin alımı ve gönderimi, vs.)

Serbest muhasebeci ve müşavirlerin aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeledeki rolü, yine suç gelirlerinin finansal sisteme girmesinde aracı olarak kullanılmaları suretiyle gerçekleşmektedir. Şirketlerin kurulması, yönetilmesi ve malvarlıklarının idaresinde kimi ülkelerde söz sahibi olan muhasebeci ve müşavirler, bu karmaşık işlemlere hakim oldukları için suç geliri sahibi kişiler veya terörizmi finanse edenler tarafından kullanılabilirler. Muhasebeci ve müşavirler herhangi bir suç veya gizlilik maksadı taşımadan da ticari avantaj yaratmak için olağanın dışında ve karmaşık işlemlerde bilgilerini ve hizmetlerini kullanabilmektedir. Bu yüzden muhasebeci ve müşavirler, işlerinde aklama ve terörizmin finansmanı riskine oldukça fazla maruz kalabilmektedir. Genel olarak muhasebeciler ve müşavirlerin karşılaştıkları risk; iş yapılan coğrafya, gerçekleştirilen işlemin türü ve müşterinin kimliği ile ilgili olabilmektedir. Ancak söz konusu riskler bunlarla sınırlı değildir. Muhasebecilerin “yükümlü” bazlı risk taşıma ihtimalleri de bulunmaktadır.

Ayrıca, aklayıcıların ve terörizmi finanse edenlerin elde ettikleri gelirleri “iş kılıfına uydurma” konusunda komplike ve karmaşık uygulamaları bilmedikleri ve bu kapsamda mevzuatları en ayrıntılı şekilde bilen profesyonel kişilerden yardım almaları gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde; muhasebecilerden destek almalarının kaçınılmaz olduğu görülecektir. Hal böyle olunca, gerek kara para aklayanların gerekse de terörizmi finanse edenlerin bu işlemleri muhasebecisinin bilgisini dışında gerçekleştirmelerinin neredeyse imkânsız olduğu ortaya çıkacaktır. Yani söz konusu muhasebecilik mesleği açısından aklama ve terörizmin finansmanı riski; işlem bazlı değil, yükümlü bazlı olabilmektedir. Örneğin bir aklama işlemi gerçekleştirilirken aklama yöntemlerinden biri olan “şirinler yöntemi” nin kullanılması bankacılık sektörü açısından işlem bazlı bir risktir. Yani yükümlü olan bir bankanın herhangi bir çalışanın haberi olmadan, yapılan işlemler neticesinde kara para aklama ve terörizmin finansmanı söz konusu olabilmektedir. Oysa yükümlü olan muhasebeciler, mükelleflerinin elde ettikleri gelirin nasıl bir gelir olduğunu bilmeden onu muhasebeleştirmezler. Çünkü suç gelirinin muhasebeciler tarafından “iş kılıfına uydurmak” için gelir kaynaklarını ve nereye aktarılacaklarını bilmeleri gerekmektedir. Yani bu işi gerçekleştireceklerse bir nevi suç ortağı olmak zorunda olmaları, söz konusu meslekleri yükümlü bazında riskli kılmaktadır.

3. 5549 SAYILI KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Tedbirler Yönetmeliği'nin 3/1 maddesinin (f) bendinde, Yönetmeliğin 4/1 maddesinin (a) ile (h) bentlerinde sayılan yükümlüler ile bankacılık faaliyetleriyle sınırlı olmak üzere Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. “finansal kuruluş” olarak tanımlanmıştır.

Bu tanım çerçevesinde söz konusu Yönetmeliğin 4/1 maddesinin (a) ile (h) bentleri dışında sayılan yükümlüler “finansal kuruluş olmayan yükümlüler” olarak kabul edilmiştir.

Tedbirler Yönetmeliği'nin söz konusu maddesindeki düzenleme uyarınca; **finansal kuruluş olmayan yükümlüler**; kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasasına ilişkin saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere Borsa İstanbul Anonim Şirketi; Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (bankacılık faaliyetleri dışında) ile kargo şirketleri; varlık yönetim şirketleri; kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar; cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü; kıymetli madenler aracı kuruluşları; ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler; iş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar; tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar; Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; spor kulüpleri; noterler; bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler ve finansal piyasalarda denetim yapmakla yetkili bağımsız denetim kuruluşlarıdır.

5549 sayılı Kanun ile ilgili mevzuat kapsamında **finansal kuruluş olmayan yükümlüler** aşağıda belirtilen yükümlülüklerle tabidir.

- ✓ Müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülükler (kimlik tespiti ve diğerleri)
- ✓ Şüpheli işlem bildirimini
- ✓ Şüpheli işlem bildirimini ifşa edilmemesi
- ✓ Uyum görevlisi atanması
- ✓ Devamlı bilgi verme
- ✓ Muhafaza ve ibraz
- ✓ Bilgi ve belge verme
- ✓ Elektronik tebliğat

Buna göre; "müşterinin tanınması yükümlülüğü" kapsamında, finansal kuruluş olmayan yükümlüler, 5549 sayılı Kanun'un 3 ncü maddesi gereğince, *kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.*

Müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar, Tedbirler Yönetmeliği'nin üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

İlgili Yönetmeliğin 5/1 maddesi gereğince, finansal kuruluş olmayan yükümlüler; a) sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin, b) işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin TL veya üzerinde olduğunda, c) elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin TL veya üzerinde olduğunda, d) şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin, e) daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce kimlik tespiti yapmak zorundadır.

Finansal kuruluş olmayan yükümlüler ile müşterileri arasında niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisi diğer bir ifadeyle, Tedbirler Yönetmeliği'nin 3/1 maddesinin (i) bendinde tanımlanan sürekli bir iş ilişkisi tesis edildiği görülmektedir.

Finansal kuruluş olmayan yükümlüler, müşteri ile aralarındaki sürekli iş ilişkisi niteliğindeki iş ve işlemlerde, Tedbirler Yönetmeliği'nde düzenlenen aşağıdaki bazı ilave tedbirleri uygulaması gerekmektedir.

- Müşteriden iş ilişkisinin amacı ve mahiyeti hakkında bilgi alınması, (Tedbirler Yön. 5/3 maddesi)

- Müşteri tarafından beyan edilen adresin doğruluğunun ilgili fıkrada belirtilen belgelerle teyit edilmesi, (Tedbirler Yön. 6/3 maddesi)
- Müşterinin ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi olması durumunda, gerçek faydalanıcının tespitine yönelik olarak tüzel kişiliğin yüzde yirmibeşi aşan hisseye sahip gerçek kişi ve tüzel kişi ortaklarının kimliğinin tespit edilmesi, (Tedbirler Yön. 17/A-2,7 maddesi)
- Müşterinin tüzel kişi ya da tüzel kişiliği olmayan teşekkül olması durumunda, bu teşekkülleri nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişilerin ortaya çıkarılması için gerekli tedbirler alınması, (Tedbirler Yön. 17/A-5 maddesi)
- Müşteriler tarafından gerçekleştirilen işlemlerin müşterilerinin mesleği, ticari faaliyetleri, iş geçmişi, mali durumu, risk profili ve fon kaynaklarına dair bilgiler ile uyumlu olup olmadığının devamlı olarak izlenmesi ve bilgi, belge ve kayıtların güncel tutulması; kimlik tespitine ilişkin alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerinin doğruluğunun, risk temelli yaklaşım çerçevesinde gerektiğinde bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurulmak suretiyle teyit edilmesi. (Tedbirler Yön. 19/1 maddesi)

“Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü” kapsamında, finansal kuruluş olmayan yükümlüler, 5549 sayılı Kanun’un 4/1 maddesi gereğince, *kendileri nezdinde veya aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheli gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemleri Başkanlığa bildirmek zorundadır.* Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğüne ilişkin esaslar Tedbirler Yönetmeliği’nin dördüncü bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Tedbirler Yönetmeliği’nin 27/2 maddesi gereğince, şüpheli işlemler yükümlüler tarafından tutar gözetilmeksizin Başkanlığa bildirilir. Şüpheli işlem bildirim; gerçek kişi yükümlünün bizzat kendisi, tüzel kişi yükümlünün kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği bulunmayanların yöneticileri veya bunlar tarafından yetkili kılınanlar, uyum görevlisi atanan yükümlülerde ise bu görevliler tarafından yerine getirilmelidir. Yönetmeliğin 28/2 maddesinde ise, şüpheli işlemlerin, işleme ilişkin şüphenin oluştuğu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde Başkanlığa bildirileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, 5549 sayılı Kanun’un 4/2 maddesi gereğince, finansal kuruluş olmayan yükümlüler, *Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar.*

“Bilgi ve belge verme yükümlülüğü” kapsamında, 5549 sayılı Kanun’un 7 nci maddesi gereğince, finansal kuruluş olmayan yükümlüler *Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.* Bilgi ve belge verme yükümlülüğüne ilişkin esaslar Tedbirler Yönetmeliği’nin beşinci bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Finansal kuruluş olmayan yükümlüler, “muhafaza ve ibraz yükümlülüğü” kapsamında ise, 5549 sayılı Kanun’un 7 nci maddesi gereğince, *bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.* Muhafaza ve ibraz yükümlülüğüne ilişkin esaslar Tedbirler Yönetmeliği’nin sekizinci bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmeliğin (Uyum Yönetmeliği) 29 ncu maddesi uyarınca; Tedbirler Yönetmeliği’nin 4 ncü maddesinde sayılan finansal olmayan kuruluşlardan kargo şirketleri faaliyet izninin alınmasını müteakip otuz gün içerisinde idari

düzeyde uyum görevlisi atamak zorundadır. Uyum görevlisi, yönetim kuruluna veya genel müdüre doğrudan bağlı olacak şekilde görevlendirilir. Görevlendirmeye ilişkin karar, yetkililerce talep edildiğinde ibraz edilmek üzere, yazılı olarak düzenlenir. Diğer finansal kuruluş olmayan yükümlülerin uyum görevlisi atama zorunluluğu bulunmamaktadır.

“Devamlı bilgi verme yükümlülüğü” kapsamında, finansal kuruluş olmayan yükümlüler, 5549 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi gereğince, taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları Başkanlığa bildirmek zorundadır.

“Elektronik tebligat yükümlülüğü” kapsamında, 5549 sayılı Kanunun 9/A maddesi gereğince, Elektronik Tebligat Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 7/1 maddesinde sayılan finansal kuruluşlarca, 5549 sayılı Kanun ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanması kapsamında yapılacak tebligatların, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 7/A maddesinde düzenlenen elektronik tebligata ilişkin usullere bağlı olmaksızın, elektronik ortamda tebliğ edilmesi ve tebligata elektronik ortamda cevap verilmesi gereklidir. Ancak, ilgili Yönetmeliğin 7/2 maddesinde, “birinci fıkrada belirtilmeyen ve Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde sayılan yükümlüler, kendilerine bu Yönetmelik kapsamında elektronik tebligat yapılması için Başkanlığa başvuru yapabilir. Başvuruda bulunan yükümlülere Bakanlıkça uygun görülmesi halinde elektronik ortamda tebligat yapılır” denilmek suretiyle finansal kuruluş olmayan yükümlülerle gerçekleştirilecek tebligatların da elektronik ortamda yapılabilmesine imkân tanınmıştır.

Müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülükler (kimlik tespiti ve diğerleri), şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü, 5549 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde düzenlenen yükümlülükler (uyum görevlisi atanması), devamlı bilgi verme ile elektronik tebligat yükümlülüklerine uyulmaması halinde Başkanlığımızca finansal kuruluşlar nezdinde idari para cezası tatbik edilmektedir. Bilgi ve belge vermeme, şüpheli işlem bildiriminin ifşa edilmesi, muhafaza ve ibraz yükümlülüğünün ihlali halinde ise sorumlular hakkında adli yaptırım uygulanmaktadır.